

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНЖЕНЕРНИЙ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
КАФЕДРА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ЕКОНОМІКИ, ПІДПРИЄМНИЦТВА ТА
ФІНАНСІВ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор Інженерного навчально-наукового інституту ЗНУ

(підпис)

Н.Г.Метеленко
(ініціали та прізвище)

« 16 » 08 2021

ОСНОВИ ПРАВА

(назва навчальної дисципліни)

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

циклу вільного вибору бакалаврів у межах університету

Укладач: Рекотов П.В., к.ю.н., доцент, доцент кафедри інформаційної економіки, підприємництва та фінансів

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри інформаційної
економіки, підприємництва та фінансів
Протокол № 1 від "16" 08 2021 р.
Завідувач кафедри

(підпис)

В.Глушевський
(ініціали, прізвище)

Ухвалено науково-методичною радою
інженерного навчально-наукового інститу-
ту ЗНУ
Протокол № 1 від "26" 08 2021 р.

Голова науково-методичної ради інженер-
ного навчально-наукового інституту ЗНУ

(підпис)

Т.А.Шарапова
(ініціали, прізвище)

Погоджено
з навчально-методичним відділом

(підпис)

О.В.Клишчівська
(ініціали, прізвище)

2021 рік

1. Опис навчальної дисципліни

1	2	3	
Рівень вищої освіти	Нормативні показники для планування і розподілу дисципліни на змістові модулі	Характеристика навчальної дисципліни	
		очна (денна) форма здобуття освіти	заочна (дистанційна) форма здобуття освіти
Бакалаврський	Кількість кредитів – 3	За вибором	
		Цикл дисциплін вільного вибору в межах університету	
	Загальна кількість годин – 90	Семестр:	
		5-й	5 -й
	Змістових модулів – 4	Лекції	
		28 год.	
		Практичні	
	Кількість поточних контрольних заходів – 8	Самостійна робота	
		62 год.	
		Вид підсумкового семестрового контролю: залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання дисципліни «Основи права» є надання студентам знань про походження права, його поняття та типологію; сутність права та його форми існування; формування елементів правової культури, правових орієнтирів та правомірної поведінки здобувачів вищої освіти, розширення розуміння ними ролі і призначення права в житті суспільства, формування базових знань з основ права.

Основними завданнями курсу є:

- формування правової культури;
- ознайомлення зі специфічною фаховою термінологією;
- надання здобувачам вищої освіти системних знань з основ права у обсязі певного правового мінімуму;
- поглиблення набутих знань здобувачів вищої освіти з основ права в межах вивчення курсів в системі загальної середньої освіти;
- виховання глибокої поваги до Конституції та інших законодавчих актів, нетерпимості до порушень законності та правопорядку;
- формування активної громадянської позиції.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен знати:

- визначення основних юридичних понять, що характеризують державно-правову сферу;
- загальні закономірності виникнення, функціонування та розвитку державно-правових явищ;

- основні ознаки права, його функції та форми;
  - основні характеристики норм права як різновиду соціальних норм, джерела права;
  - загальні характеристики змісту та структури правовідносин;
  - вміти:
    - визначати основні юридичні поняття та встановлювати зв'язки між ними;
    - користуватись нормативно-правовими джерелами, розрізняти їх за юридичною силою;
    - орієнтуватися з питань правового характеру обраної професії.
- У результаті вивчення курсу здобувачі вищої освіти повинні досягти таких компетентностей:

Заплановані робочою програмою результати навчання та компетентності	Методи і контрольні заходи
1	2
<p>Загальні компетентності:</p> <p>ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.</p> <p>ЗК2. Здатність зберігати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області.</p> <p>ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p> <p>ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.</p> <p>ЗК7. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.</p> <p>ЗК8. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.</p> <p>ЗК9. Здатність до адаптації та дій в новій ситуації.</p> <p>ЗК10. Здатність бути критичним і самокритичним.</p> <p>ЗК11. Здатність приймати обґрунтовані рішення.</p> <p>ЗК12. Навички міжособистісної взаємодії.</p> <p>ЗК13. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.</p>	<p>Методи:</p> <p>Дослідницький (самостійна робота, індивідуальні дослідні завдання).</p> <p>Наочні методи (схеми, моделі).</p> <p>Словесні методи (лекція, пояснення, робота з підручником).</p> <p>Практичні методи (творчі завдання, контрольні, складання схем).</p> <p>Логічні методи (індуктивні, дедуктивні, створення проблемних ситуацій).</p> <p>Проблемно-пошукові методи (репродуктивні).</p> <p>Метод формування пізнавального інтересу (навчальна дискусія).</p>
<p>Програмні результати навчання:</p> <p>ПРН1. Асоціювати себе як члена громадянського суспільства, наукової спільноти, визнавати верховенство права, зокрема у професійній діяльності, розуміти і вміти користуватися власними правами і свободами, виявляти повагу до прав і свобод інших осіб, зокрема, членів колективу.</p> <p>ПРН2. Відтворювати моральні, культурні, наукові цінності, примножувати досягнення суспільства в соціально-економічній сфері</p>	<p>Методи контролю і самоконтролю (усний, письмовий, програмований,).</p> <p>Контрольні заходи: теоретичне тестування за змістовими модулями.</p>

<p>ПРН11. Вміти аналізувати процеси державного та ринкового регулювання соціально-економічних і трудових відносин.</p> <p>ПРН18. Використовувати нормативні та правові акти, що регламентують професійну діяльність.</p> <p>ПРН20. Оволодіти навичками усної та письмової професійної комунікації державною мовою.</p> <p>ПРН23. Показувати навички самостійної роботи, демонструвати критичне, креативне, самокритичне мислення.</p> <p>ПРН24. Демонструвати здатність діяти соціально відповідально та свідомо на основі етичних принципів, цінувати та поважати культурне різноманіття, індивідуальні відмінності людей.</p>	
---	--

Міждисциплінарні зв'язки. Навчальна дисципліна «Основи права» є необхідною складовою у компетентнісному підході до підготовки фахівців неюридичних спеціальностей і її вивчення пов'язане зі знанням матеріалу дисциплін загальної підготовки, а саме: «Історія України», «Права і свободи людини і громадянина України», «Українська мова професійного спрямування», дисциплін вільного вибору «Історія української культури» та «Українська та зарубіжна культура».

3. Програма навчальної дисципліни

Розділ 1. ПРАВО ЯК СОЦІАЛЬНЕ ЯВИЩЕ.

Змістовий модуль 1. Поняття і сутність права: сучасні підходи. Право в системі нормативного регулювання суспільних відносин. Механізм правового регулювання.

Тема 1. Вступ. Поняття та сутність права.

Право як нормативний регулятор суспільних відносин. Вузкогрупове та загальносоціальне в праві. Поняття права. Право як система правил поведінки. Право як загальна форма і рівна міра свободи. Об'єктивне та суб'єктивне в праві.

Право та економіка. Межі впливу права на економіку.

Право та політика. Право як основа політики і засіб її здійснення.

Право як явище культури та засіб її захисту. Право як інструмент соціального компромісу та механізм координації різноманітних соціальних інтересів.

Аспекти сучасного праворозуміння: нормативний, соціологічний, ціннісний.

Тема 2. Право в системі нормативного регулювання суспільних відносин.

Поняття, система та функції нормативного регулювання суспільних відносин. Види нормативного регулювання: звичаєво-традиційне, релігійне, корпоративно-групове, політичне, моральне, правове та ін.

Поняття соціальних норм. Соціальні і технічні норми: їх співвідношення.

Види сучасних соціальних відносин. Право і мораль. Право і норми громадянських об'єднань. Право і звичаї, традиції. Право та інші норми. Форми вираження норм.

Тема 3. Механізм правового регулювання.

Правовий вплив та правове регулювання: співвідношення понять.

Поняття механізму правового регулювання.

Основні стадії процесу правового регулювання: юридична регламентація суспільних відносин, виникнення суб'єктивних прав та юридичних обов'язків, реалізація прав і обов'язків.

Основні елементи механізму правового регулювання: юридичні норми, правовідносини, акти реалізації суб'єктивних прав та юридичних обов'язків.

Змістовий модуль 2. Форми (джерела) права. Норми права. Система права. Правові відносини.

Тема 4. Форми (джерела) права.

Поняття та класифікація форм (джерел) права. Правовий звичай. Правовий прецедент (судовий та адміністративний). Нормативний договір. Нормативно-правовий акт.

Види нормативно-правових актів держави. Закон як вид нормативно-правового акта. Верховенство закону в системі нормативно-правових актів.

Підзаконні нормативно-правові акти. Укази президента. Акти уряду, міністрів та інших керівників центральних органів державного управління.

Нормативні акти місцевих органів влади та управління.

Тема 5. Норми права.

Поняття, основні ознаки правової норми. Відмінність норм права від індивідуальних правових приписів. Їх відмінність від порад, закликів, звернень, рекомендацій, директив державних органів.

Структура норми права. Зобов'язання, дозволи та заборони у змісті правових норм.

Класифікація норм права. Імперативні та диспозитивні норми. Забороняючі, зобов'язуючі та дозволяючі норми. Регулятивні та охоронні норми.

Способи викладу правових норм в актах держави. Співвідношення норми права та статті нормативно-правового акту.

Тема 6. Система права.

Поняття системи права. Предмет та метод правового регулювання, як підстави поділу прав на галузі. Галузі та інститути права.

Публічне та приватне право. матеріальні та процесуальні галузі права. Регулятивне та охоронне право. Національне та міжнародне право.

Система права та система законодавства. Система права та система юридичних наук. Система права та правові системи.

Тема 7. Правові відносини.

Правові відносини як особлива форма суспільних відносин. Види правових відносин. Склад (елементи) правовідносин.

Зміст правовідносин. Суб'єктивне право та юридичний обов'язок. Фактичний та юридичний зміст правовідносин.

Суб'єкти правовідносин, правосуб'єктність. Правоздатність. Дієздатність. Деліктоздатність. Правовий статус. Види суб'єктів права та їх характеристика.

Поняття та види об'єктів правовідносин, їх характеристика.

Юридичні факти як підстави виникнення, зміни та припинення правовідносин, їх класифікація. Фактичний склад.

Розділ 2. ПРАВОВА РЕАЛЬНІСТЬ ЯК ПРОЯВ ПРАВОВОГО ЖИТТЯ.

Змістовий модуль 3. Правотворчість. Реалізація права. Правомірна поведінка. Правопорушення і юридична відповідальність.

Тема 8. Правотворчість. Реалізація права

Правоутворення та правотворчість: співвідношення понять. Поняття, принципи, види, органи правотворчості. Законодавча ініціатива. Стадії правотворчого процесу.

Нормативно-правовий акт як результат правотворчості, його відмінність від акту застосування права та акту тлумачення права. Юридична сила нормативно-правових актів.

Порядок опублікування та набрання чинності нормативно-правовими актами. Їх дія в часі, в просторі та стосовно кола осіб. Систематизація нормативно-правових актів.

Реалізація правових норм: поняття, форми, методи.

Застосування норм права - особлива форма реалізації права. Суб'єкти та основні стадії процесу застосування права.

Поняття та види актів застосування норм права. Структура правозастосувальних актів. Відмінність актів застосування права від нормативно-правових актів та інтерпретаційних актів.

Тема 9. Правомірна поведінка, правопорушення, юридична відповідальність.

Право та поведінка.

Поняття правомірної поведінки, її соціальна природа та юридична кваліфікація. Об'єктивна та суб'єктивна сторони правомірної поведінки. Повага до Конституції, законів в мотивуванні поведінки. Громадянський обов'язок і соціальна відповідальність. Види правомірної поведінки.

Поняття та основні ознаки правопорушення. Види правопорушень. Елементи складу правопорушення: об'єкт, об'єктивна сторона, суб'єкт, суб'єктивна сторона. Причинний зв'язок в праві. Казус.

Поняття та підстави юридичної відповідальності. Цілі та види юридичної відповідальності. Презумпція невинності. Підстави звільнення від юридичної відповідальності.

Змістовий модуль 4. Правосвідомість та правова культура. Законність і правопорядок.

Тема 10. Правосвідомість та правова культура.

Поняття, структура, види, та функції правосвідомості. Правова ідеологія та правова психологія. Формування правосвідомості.

Правова культура: поняття, структура, сфери та форми дії. Значення правової культури громадян для формування правової держави.

Правове виховання та його значення в сучасному світі.

Правовий нігілізм та форми його прояву (неповага до права та закону, підміна законності політичною доцільністю, протиставлення корпоративно-групових інтересів правовим приписам, неповага до суду, деформація ролі адвокатури, позасудові репресії та інші форми).

Тема 11. Законність та правопорядок.

Поняття та основні принципи законності. Місце та роль Конституції в забезпеченні законності. Законність та доцільність. Деформація законності в державах: причини, шляхи подолання. Законність та свавілля.

Поняття правопорядку. Правопорядок та громадській порядок. Співвідношення їх і законності.

Гарантії та методи забезпечення законності та правопорядку. Законність та дисципліна. Види дисципліни.

1. Структура навчальної дисципліни

Змістовий модуль	Усього годин	Аудиторні (контактні) години					Самостійна робота, год		Система накопичення балів		
		Усього годин	Лекційні заняття, год		Практичні заняття, год		о/д ф.	з/дист ф.	Теор. зав-ня, к-ть балів	Практ зав-ня, к-ть балів	Усього балів
			о/дф.	з/дист ф.	о/д ф.	з/дист ф.					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	15	10	10				5		10	5	15
2	15	6	6				9		10	5	15
3	15	6	6				9		10	5	15
4	15	6	6				9		10	5	15
Усього за змістові модулі	60	28	28				32		40	20	60
Підсумковий семестровий контроль залік	30						30	30			40
Загалом		90							100		

5. Теми лекційних занять

№ змістового модуля	Назва теми	Кількість годин	
		о/д ф.	з/дист ф.
1	Тема 1. Вступ. Поняття та сутність права.	2	
1	Тема 2. Право в системі нормативного регулювання суспільних відносин.	2	
1	Тема 3. Механізм правового регулювання.	2	
2	Тема 4. Форми (джерела) права.	2	
2	Тема 5. Норми права.	2	
2	Тема 6. Система права.	2	

2	Тема 7. Правові відносини.	4	
3	Тема 8. Правотворчість. Реалізація права.	2	
3	Тема 9. Правомірна поведінка, правопорушення, юр. відповідальність.	4	
4	Тема 10. Правосвідомість та правова культура.	2	
4	Тема 11. Законність та правопорядок.	4	
Разом		28	

6. Види і зміст поточних контрольних заходів.

№ змістового модуля (ЗМ)	Вид поточного контрольного заходу (ПКЗ)	Зміст поточного контрольного заходу (ПКЗ)	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
1	Теоретичне завдання (ТЗ)	Тестування	Тестові питання оцінюються: «правильно»/«неправильно». Кількість питань – 25. – 0-20% - 2 бали; – 21-40% - 4 бали; – 41-60% - 6 балів; – 61-80% - 8 балів; – 81-100% - 10 балів.	10
	Практичне завдання (ПЗ)	Індивідуальне письмове завдання (ІПЗ) – есе.	– відповідність змісту темі есе - 1 бал; – самостійність виконання роботи - 1 бал; – наявність у тексті авторської позиції з обраної теми - 1 бал; – уміле використання прийомів порівняння й узагальнення - 1 бал; – дотримання есеїстичного стилю, лексичних і граматичних норм літературної мови - 1 бал;.	5
Усього за ЗМ 1	2			15
2	Теоретичне завдання (ТЗ)	Тестування	Тестові питання оцінюються: «правильно»/«неправильно». Кількість питань – 25. – 0-20% - 2 бали; – 21-40% - 4 бали; – 41-60% - 6 балів; – 61-80% - 8 балів; – 81-100% - 10 балів.	10
	Практичне завдання (ПЗ)	Індивідуальне письмове завдання (ІПЗ) – есе.	– відповідність змісту темі есе - 1 бал; – самостійність виконання роботи - 1 бал; – наявність у тексті авторської позиції з обраної теми - 1 бал; – уміле використання прийомів порівняння й узагальнення - 1 бал; – дотримання есеїстичного стилю, лексичних і граматичних норм літературної мови - 1 бал;.	5
Усього за ЗМ 2	2			15
3	Теоретичне завдання (ТЗ)	Тестування	Тестові питання оцінюються: «правильно»/«неправильно». Кількість питань – 25. – 0-20% - 2 бали; – 21-40% - 4 бали; – 41-60% - 6 балів; – 61-80% - 8 балів;	10

			– 81-100% - 10 балів.	
	Практичне завдання (ПЗ)	Індивідуальне письмове завдання (ІПЗ) – есе.	– відповідність змісту темі есе - 1 бал; – самостійність виконання роботи - 1 бал; – наявність у тексті авторської позиції з обраної теми - 1 бал; – уміле використання прийомів порівняння й узагальнення - 1 бал; – дотримання есеїстичного стилю, лексичних і граматичних норм літературної мови - 1 бал;.	5
Усього за ЗМ 3	2			15
4	Теоретичне завдання (ТЗ)	Тестування	Тестові питання оцінюються: «правильно»/«неправильно». Кількість питань – 25. – 0-20% - 2 бали; – 21-40% - 4 бали; – 41-60% - 6 балів; – 61-80% - 8 балів; – 81-100% - 10 балів.	10
	Практичне завдання (ПЗ)	Індивідуальне письмове завдання (ІПЗ) – есе.	– відповідність змісту темі есе - 1 бал; – самостійність виконання роботи - 1 бал; – наявність у тексті авторської позиції з обраної теми - 1 бал; – уміле використання прийомів порівняння й узагальнення - 1 бал; – дотримання есеїстичного стилю, лексичних і граматичних норм літературної мови - 1 бал;.	5
Усього за ЗМ 4	2			15
Усього за змістові модулі	8			60

7. Підсумковий семестровий контроль

Форма	Види підсумкових контрольних заходів	Зміст підсумкового контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
Залік	Залік у тестовій формі через платформу Moodle.	Питання для підготовки за навчальним матеріалом змістових модулів 1-4. Тестування передбачає обмеження у часі (50 хв).	50 тестових питань оцінюються: правильно/ неправильно. Правильна відповідь оцінюється у 0,5 бали)	25
ІДЗ	Індивідуальне дослідницьке завдання	Захист індивідуального дослідницького завдання (тези доповіді на конференції)	– актуальність та складність теми дослідження – 1,5 бали; – наукове та практичне значення роботи – 1,5 бали; – повнота викладення матеріалів – 1,5 бали; – обґрунтованість і достовірність положень і висновків – 1,5 бали;	15

			– самостійність і творчий характер – 1,5 бали; – чіткість, логічність, лаконізм викладення матеріалу – 1,5 бали; – вільне володіння матеріалом – 1,5 бали; – використання наукової термінології – 1,5 бали; – культуру мовлення під час виступу – 1,5 бали; – активність участі у дискусії – 1,5 бали;	
Усього				40

9. Рекомендована література

Нормативна

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30.
2. Кодекс України про адміністративні правопорушення. Прийнятий 7 грудня 1984 р. *Відомості Верховної Ради Української РСР*. 1984. Додаток до №51. С. 1122.
3. Кодекс законів України про працю: Затверджений Законом України від 10 грудня 1971 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1971. Додаток до № 50. –С. 375.
4. Кримінальний кодекс України. Прийнятий 5 квітня 2001р. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. №25–26. С. 131.
5. Сімейний кодекс України. Затверджений Законом України від 10 січня 2002 року *Відомості Верховної Ради України*. 2002. № 21 – 22. С. 135.
6. Цивільний кодекс України. Затверджений Законом України від 16 січня 2003 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 40 - 44. Ст. 356.
7. Про запобігання корупції: Закон України від 14 жовтня 2014 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 49. С.256.
8. Про Кабінет Міністрів України: Закон України від 27лютого 2014 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 13. С. 222.
9. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21 травня 1997 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1997. № 24. С.170.
10. Про центральні органи виконавчої влади: Закон України від 17 березня 2011 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 38. С. 385.

Основна

1. Правознавство: підручник / ред. О. В. Дзера ; М-во освіти і науки України. - 12-те вид., перероб. і доп. Київ : Юрінком Інтер, 2019. 632 с.
2. Правознавство : підручник / В.Д.Гапотій, О.Г.Мінкова, О.В.Печерський. Мелітополь: Вид. МДПУ ім.. Б.Хмельницького, 2015. 893 с.
3. Правознавство : Підручник. Одеса : Атлант, 2015. 554 с.
4. Правознавство : навчальний посібник / А.А. Герц, С.Й Кравчук. Київ : Видавничий дім «КОНДОР», 2018. 280 с.

5. Рекотов П. В. Правознавство : метод. рек. до практ. занять для здобувачів ступеня вищ. освіти бакалавра всіх спец. ден. та заоч. форм здобуття освіти. Запоріжжя : ЗНУ, 2020. 49 с.

Додаткова

1. Львов В. Є. Правознавство : навч.-метод. посіб. для студентів ЗДІА ден. та заоч. форм навчання. Запоріжжя : ЗДІА, 2009. 138 с.
2. Бут В. В. Фінансове право Ч. 1: навч.-метод. посіб. для бакалаврів ЗДІА спец. 6.03060101 "Менеджмент організацій і адміністрування (за видами економічної діяльності)". Запоріжжя : ЗДІА, 2012.
3. Нестерович В.Ф. Поняття «державотворення в Україні» та його сутнісні риси. Право і суспільство. 2020. № 1. С. 77-85.
4. Правознавство: Методичні вказівки до виконання контрол. робіт та сам ост. Роботи для студентів ЗДІА всіх спец. ден. та заоч. форм навчання / укл. П. В. Рекотов. Запоріжжя : ЗДІА, 2014. 44 с.
5. Правознавство: метод. вказівки до виконання тест. завдань для поточ. контролю знань студентів ЗДІА всіх спец. ден. та заоч. форм навчання / укл. П. В. Рекотов. Запоріжжя : ЗДІА, 2016 62 с.
6. Рекотов П. В. Правознавство : метод. рек. до самост. роботи для здобувачів ступеня вищ. освіти бакалавра всіх спец. ден. та заоч. форм здобуття освіти. Запоріжжя : ЗНУ, 2021. 49 с.

Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Верховної Ради України URL:<http://rada.gov.ua>.
2. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. URL: <http://www.kmu.gov.ua>
3. Офіційний сайт Міністерства юстиції України. URL: <https://minjust.gov.ua/ua>
4. Офіційний сайт Вищого господарського суду України. URL: <http://vgsu.arbitr.gov.ua>
5. Офіційний сайт Верховного суду України. URL: <http://www.scourt.gov.ua>
6. Офіційний сайт Вищого адміністративного суду України. URL: <http://www.vasu.gov.ua>
7. Офіційний сайт Вищого спеціалізованого суду з розгляду цивільних і кримінальних справ. URL: <http://sc.gov.ua>
8. Сайт Національної бібліотеки України ім. В.І.Вернадсько. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>
9. Офіційний веб-сайт Конституційного Суду України. URL: <http://ccu.gov.ua>
10. Vuzlib. Економіко-правова бібліотека. URL: <http://vuzlib.net>.
11. Юридичні послуги Online. URL: <http://yurist-online.com>.
12. Радник. Український юридичний портал. URL: <http://radnuk.info>.
13. Правознавець. Електронна бібліотека юридичної літератури. URL: <http://pravoznavec.com.ua>
14. Інформаційно-пошукова правова система «Нормативні акти України (НАУ)». URL: <http://www.nau.ua>
15. Офіційний веб-сайт Президента України. URL: <http://president.gov.ua>